

คน คั้น คน

นิสา แฝงฤทธิ์

โรงพยาบาลน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

“ปล่อยให้มันตายไปซะหม่อ ไม่ต้องสนใจมันหรอก”

“ไม่มีใครบอกอาหมานได้หรอกหม่อ นอกจากครูสำเร็จเท่านั้น ถ้าไม่มีเงินก็จะมาหาพ่อถ้าพ่อไม่อยู่ก็ขอเงินกับพวกหนู วันนี้หนูให้ไปตั้ง 100 บาท ได้ไปก็คงเอาไปเล่น ไปกินเหล้าหมด ”

“ผมบอกมัน มันก็ว่า อย่ามายุ่งกับผม...ชีวิตของผม ”

คำพูดต่าง ๆ เหล่านี้บ่งบอกถึงความเอือมระอาบวกกับความเบื่อหน่ายจากหลาย ๆ คนที่รู้จักสมหมาย นับตั้งแต่คนรอบข้าง บรรดาญาติ ๆ เช่น ลุงชัย พี่ชายคนโต บอล นิด หลาน ๆ รวมไปถึงคนที่เกี่ยวข้องห่วงใยตัวเขา แต่เขาเหมือนไม่รับรู้ความห่วงใยของคนรอบข้าง

อะไรจึงทำให้เขาเป็นอย่างนั้น แล้วคนทำงานหน่วยบริการปฐมภูมิใกล้บ้านใกล้ใจอย่างเรา จะช่วยสมหมายได้ยังอย่างไร เป็นคำถามที่วนเวียนอยู่ในใจมาตลอดเวลาที่สมหมายเป็นผู้ป่วยในความดูแลของฉัน...

สมหมาย เป็นผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่ขึ้นชื่ออย่างมากเรื่องไม่เคยมาตามนัด สมหมายป่วยเป็นเบาหวานและวัณโรค เขามักมาโรงพยาบาลด้วยอาการระดับน้ำตาลสูงหรือไม่กินดื่มน้ำมากชนิดที่ญาติต้องหามใส่รถมาพามาที่ตึกอุบัติเหตุ แล้วแพทย์ต้องสั่งให้อยู่ที่โรงพยาบาลเกือบทุกครั้ง และญาติก็ไม่ค่อยมาเยี่ยม เมื่ออาการดีขึ้นจนแพทย์สั่งให้กลับบ้านได้ พร้อมเขียนส่งให้ฝ่ายส่งเสริมฯ ที่ต่อมาถูกพัฒนาให้เป็นหน่วยปฐมภูมิที่ใกล้บ้านใกล้ใจ ไปเยี่ยมบ้าน

พี่ที่เคยรับผิดชอบดูแลสมหมาย ได้บอกกับฉันเมื่อส่งต่อเคสของสมหมายมาให้ดูแล้วว่า

“รายนี้ต้องใช้ความสามารถมากหน่อย สมหมายเป็นคนไข้ที่ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ อันไหนที่เป็นข้อห้ามก็ทำหมด ยาก็ไม่ค่อยกิน ไปตามที่บ้านก็ไม่ค่อยอยู่ เวลาที่มาโรงพยาบาลที่ไรไม่ระดับน้ำตาลสูงก็ต่ำเป็นประจำ หมอต้องสั่งให้อยู่ที่โรงพยาบาล คราวนี้ก็ได้มาตามนัดได้ 2 เดือนแล้ว”

ฟังก์ชันดีเกี่ยวกับสมหมายแล้วฉันจึงวางแผนออกเยี่ยมเขาที่บ้าน ช่วงนั้น หมอโฮฟี แพทย์เวชศาสตร์ฯ จากโรงเรียนแพทย์ของโรงพยาบาลภูมิพลมาออกฝึกที่หน่วยปฐมภูมิพอดี เราสองคนจึงชวนไปด้วยกัน ครั้งแรกที่เจอสมหมาย ฉันได้กลิ่นเหล้าโชยมาปะทะจมูก ยิ่งเดินเข้าไปใกล้เท่าไรกลิ่นยิ่งแรงขึ้นเท่านั้น และกลิ่นเหล้านี้เป็นกลิ่นประจำตัวสมหมายทุกครั้งที่เจอ จนฉันคิดเล่น ๆ ว่าสมหมายคงใช้กลิ่นเหล้าเป็นโคโลญจน์ประจำตัวไปแล้ว

บ้านที่สมหมายอยู่ เป็นบ้านปูน 2 ชั้น หน้าบ้านเป็นลานกีฬา ประตูรั้วปิดแต่ไม่ได้ใส่กุญแจ หลังบ้านทำเป็นโรงรถ มีเล้าไก่ และแคร่ตั้งอยู่ในโรงรถนั้น แคร่ตัวนี้เองที่เป็นที่นั่งเล่น ที่นอน และที่ดื่มกินของสมหมาย รวมทั้งใช้รับแขก

วันนั้น นอกจากกลิ่นเหม็นแล้ว ฉันสังเกตเห็นที่ขาซ้ายที่มีผ้าพันแผลสีคล้ำปิดไว้ คราบหนองสีเหลืองซึมผ้าพันแผล มดแดงไต่ขึ้นที่แผลของเขาหลายตัว พลาสเตอร์สีที่ใช้ติดกอสหลุดออก แต่แกก็อุตสาหะใช้พลาสเตอร์เทนโซพลาสติดแทน ฉันจึงช่วยทำแผล และสอนวิธีล้างแผล พร้อมทั้งให้อุปกรณ์ทำแผลไว้ให้สมหมายทำเอง ส่วนหมอโซฟี ก็ถามเรื่องการให้ยาโรคเบาหวาน สมหมายตอบว่าเขาฉีดยาวันละสองเวลา เช้า-เย็น โดยเก็บยาไว้ในตู้เย็น เมื่อถึงเวลาฉีดก็เอาโซริงดึงยาออกมาฉีดตามที่หมอแนะนำ

“แล้วโซริงที่ใช้แล้วทิ้งไหนจะ” ฉันสงสัยจึงถามออกไปแบบนั้น เพราะสายตาฉันเหลือบไปเห็นโซริงที่คาดว่าใช้แล้วเพราะไม่มีถุงพลาสติกห่อวางไว้ที่โต๊ะและที่ตู้โซว “บางครั้งผมก็ทิ้งขยะหรือบางครั้งเก็บใส่กล่องไว้ในถุงนี้” สมหมายตอบพร้อมกับยื่นถุงใส่ยาและโซริงที่ยังไม่ใช้ให้ดู ฉันและหมอเซอร์รี่จึงได้ช่วยกันอธิบายถึงข้อเสียของการทิ้งโซริงไม่เป็นที่ว่าจะส่งผลเสียอย่างไรบ้าง และนัดว่าครั้งต่อไปที่ออกมาเยี่ยมจะนำกระป๋องยาที่ใช้หมดแล้วมาให้เพื่อใส่โซริง ระหว่างนี้ให้เก็บรวบรวมใส่ถุงพลาสติกไว้ก่อน จะเอาไปทำลายที่โรงพยาบาลให้

“เอานะ อย่างน้อยสมหมายก็พยายามดูแลตัวเองอยู่นะ” ฉันคิดอยู่ในใจก่อนขอตัวกลับ และนัดสมหมายให้ไปตรวจที่โรงพยาบาลในวันรุ่งขึ้น พร้อมกำชับเรื่องให้ดื่มน้ำและอาหารหลังเที่ยงคืนเพื่อเจาะหาระดับน้ำตาลด้วย เขาพยักหน้ารับ ข้างฝ่ายหมอเซอร์รี่ก็วางแผนว่าจะเปลี่ยนยาให้เป็นยากินแทนยาฉีดเพื่อความสะดวกของตัวสมหมายเอง

เช้าวันรุ่งขึ้นฉันสาละวนกับการให้บริการในสำนักงานจนลืมว่านัดสมหมายมาโรงพยาบาลเพื่อมาตรวจระดับน้ำตาล จนกระทั่งตอนบ่ายหมอเซอร์รี่มาบอกว่า สมหมายไม่มาตามนัด ฉันจึงชวนหมอออกไปเยี่ยมสมหมายที่บ้านอีกครั้ง

เราเจอสมหมายในสภาพที่ไม่ต่างจากเมื่อวานนัก ซ้ำกลิ่นเหม็นที่ติดตัวยังออกจะแรงกว่าเมื่อวานด้วยซ้ำ สมหมายนอนอยู่บนแคร่ตัวเดิม สภาพเหมือนคนที่ยังไม่นอน ที่แคร่ยังมีขวดเหล้าขาววางตั้งอยู่ใต้แคร่มีขวดเปล่านอนอยู่อีก 2 ขวด สมหมายพยายามลุกออกมาต้อนรับเราสองคนเต็มที่ แต่ก็ยังมีอาการเซ ๆ เราจึงถามสาเหตุที่สมหมายไม่ไปตามนัด สมหมายบอกว่าเขาไม่มีรถไปและยังต้องไปร่วมงานศพคนในชุมชนที่ชาวบ้านเรียกว่า “งานเฮือนดี” จนยังไม่ได้นอนมาตั้งแต่เมื่อวาน

โดยทั่วไปแล้วในงานแบบนี้ตอนกลางคืนหลังเสร็จพิธีต่าง ๆ และแขกเหรื่อกลับหมดแล้วจะมีคนอยู่สังสรรค์กันต่อด้วยการเล่นการพนันต่าง ๆ ได้แก่ ไฮโล ไพ่ น้ำเต้า ปู ปลา เหตุผลที่เล่นนั้นรู้มาว่าเล่นเพื่อเป็นเพื่อนเจ้าภาพเฝ้าศพและคลายความโศกเศร้าของเจ้าภาพ เพราะบางครั้งเจ้าภาพและญาติ ๆ จะมาร่วมเล่นด้วย

นอกจากญาติ ๆ แล้ว บรรดานักเล่นการพนันต่าง ๆ ก็จะมาด้วย สมหมายก็เป็นหนึ่งในคนกลุ่มหลังนี้ และไม่ใช่แค่มาร่วมเล่นแต่บางครั้งยังเป็นเจ้ามือเองด้วย การเล่นจะดำเนินไปตลอดคืนจนกระทั่งเช้าจึงแยกย้ายกัน บางครั้งเจ้ามือมีหลายคนเข้าหุนกัน พอเช้าแบ่งเงินกันแล้วกันส่วนหนึ่งนำไป

ซื้อเหล้ามากินด้วยกันต่อ สมหมายเองก็ทำเช่นนี้เรื่อยมาตั้งแต่เริ่มเป็นหนุ่ม แต่งงานแล้วก็ยังเป็นอย่างนั้น แม้กระทั่งเดี๋ยวนี้ก็ยังไมเลิก

“ผมเล่นไฟเป็นตั้งแต่อยู่ชั้น ป.4” สมหมายเคยเล่าให้ฉันฟังครั้งหนึ่ง และด้วยเหตุนี้เองเขาจึงมีกลเม็ดเด็ดพรายในการโกงไฟ ครั้งไหนที่ถูกจับได้ก็ตามมาด้วยการทะเลาะตบตีกัน จนเป็นที่ขึ้นชื่อว่าสมหมายเป็นนักเลงการพนัน

เห็นสภาพของสมหมายในวันนี้แล้วฉันกับหมอเซอร์รี่ก็มองหน้ากัน โดยต่างประเมินว่าคงทำหรือพูดคุยอะไรไม่ได้มากไปกว่านี้ พวกเราจึงขอตัวกลับ และนำเรื่องมาปรึกษากับเพื่อนร่วมงานในที่ประชุมฝ่ายที่มีประจำทุกวันพุธ ที่ประชุมได้เสนอให้พยายามชักจูงครอบครัวของสมหมายให้เข้ามีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วยรายนี้ด้วย

ผู้อำนวยการหันมาบอกกับฉันว่า

“กรณีแบบนี้ละ มันท้าทายความสามารถเรา”

ฉัน ค่อย ๆ เสาะหาวิธีที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมหมายให้หันมาใส่ใจดูแลรักษาตัวมากกว่าที่ผ่านมา โดยเริ่มต้นจากเข้าไปพูดคุยและขอรับรองความสำเร็จ หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “ครูสำเร็จ” พี่ชายของสมหมาย ผู้ซึ่งญาติ ๆ ต่างบอกเป็นเสียงเดียวกันว่าเป็นคนที่สมหมายเชื่อฟังมากที่สุด ให้ช่วยกระตุ้นเตือนให้สมหมายไปตรวจตามเวลาที่หมอนัด รวมทั้งเอาใจใส่ต่อการกินยาและฉีดยาตามเวลาให้มากขึ้น และแนะนำสมหมายว่าเมื่อไปรับยากลับมาบ้านแล้วให้วางกลมนัดครั้งต่อไปที่ปฏิทินที่ทุกคนในบ้านเห็น และให้ทุกคนโดยเฉพาะพี่ชายช่วยกันเตือนเมื่อถึงเวลานัด ซึ่งครูสำเร็จก็เห็นดีด้วยและรับปากที่จะทำ

ความรู้สึกในตอนนั้นดีใจมาก หัวใจพองคับอกเลยทีเดียว คิดว่าต่อไปคงไม่ต้องออกมาตามสมหมายไปตรวจตามนัด ไม่ต้องมาทำแผล หรือเจาะระดับน้ำตาลให้ แค่มาย่ยมถามไถ่สารทุกข์สุกดิบกันมากกว่า

แต่ฉันก็ดีใจได้ไม่นานนัก

สมหมายกลับมาเป็นแบบเดิมอีก คือยังหายเข้าไปอยู่ในวงเหล้าและวงพนันตามงานบุญต่าง ๆ นอกจากนี้ รูปร่างที่ผอมสูง ผิวดำคล้ำมีแผล ผื่นขึ้นตามตัว และสภาพที่เกิดจากการไม่ค่อยดูแลรักษาความสะอาดร่างกาย เช่น เส้นผมเกะก้านเป็นริ้ว มีรังแคขาวตามเส้นผมและรอยคราบสกปรกติดตามตัว อีกทั้งเคยมีประวัติใช้ยาเสพติดโดยการฉีดเข็ม และกลุ่มเพื่อน ๆ ที่เคยเสพด้วยกันต่างก็เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ ทำคนในชุมชนเชื่อว่าสมหมายเป็นโรคเอดส์ด้วย

ความคิดดังกล่าวทำให้ไม่มีใครอยากคบหรือยุ่งเกี่ยวกับสมหมาย และเริ่มมีท่าทีไม่อยากเชื่อเชิญให้สมหมายไปร่วมงานบุญด้วย ซึ่งสมหมายก็รู้ตัวดี และแม้ว่าฉันจะยืนยันกับทุก ๆ คนว่า สมหมายไม่ได้เป็นเอดส์ แต่ทั้งฉันและสมหมายต่างก็ไม่มีอิทธิพลพอที่จะเปลี่ยนความคิดหรือความเชื่อของคนในชุมชนนี้ได้

ฉันนำเรื่องของสมหมายมาประชุมกับกลุ่ม อสม. เพื่อหาทางช่วยเหลือ ได้ข้อสรุปที่น่าพอใจคือที่ประชุมตกลงจะจัดเวรไปช่วยกันดูแลเรื่องการทำแผล และการพูดคุยให้กำลังใจ

แต่ผลที่สุดทำได้ไม่นานก็ล้มเลิกไปอีกเพราะหาตัวสมหมายไม่ค่อยพบ

ผ่านไปแล้วสองยก ทั้งการรูกผ่านญาติพี่น้อง และผ่านกลุ่ม อสม. ในชุมชน แต่สมหมายดูไม่มีความเปลี่ยนแปลงใด ๆ เลย แต่ฉันยังไม่ยอมยกธงขาว ยังคงไปเยี่ยมสมหมายที่บ้านทุกสัปดาห์เพื่อรักษาสัญญาที่ให้ไว้กับเขาตั้งแต่แรก

บ่ายวันนี้ก็เช่นกัน

ขณะที่เราพูดคุยกันในเรื่องต่าง ๆ ฉันก็ถามสมหมายด้วยคำถามหนึ่งว่า

“ไม่คิดจะทำให้ดีกว่าวันนี้หรือ”

สมหมายตอบฉันว่า

“ไม่รู้จะทำไปทำไม ไม่มีอะไรที่ต้องห่วงแล้ว”

“สมหมายหมายความว่ายังไงจะ” ฉันถามด้วยความสงสัย

“คือเดี๋ยวนี้ผมไม่มีลูกไม่มีเมีย แต่ก่อนผมเคยมี เมียผมเป็นคนบ้านเดียวกัน เดี่ยวนี้ เขาแต่งงานใหม่แล้วเขาหนีจากผมไปตั้งแต่ลูกอายุได้ 5 ปี และ ลูกผมก็ตายเพราะอุบัติเหตุที่รถมอเตอร์ไซด์ชนต้นไม้” พูดจบสมหมายก็เบือนหน้าหนี ไม่สบตาฉัน หันไปมองข้างบ้านแทน ฉันได้แต่เอื้อมมือไปจับที่แขนของเขา ขณะที่เขานั่งอยู่บนแคร่ตัวเดิม

“ฉันเสียใจด้วยนะคะ” ฉันนึกถึงงานให้คำปรึกษาขึ้นมาทันที จึงเอ่ยออกไปด้วยเจตนาที่จะให้เขารับรู้ว่ามีคนรู้สึกร่วมกับเขา เขากล่าวขอบคุณ แต่ยังคงก้มหน้าต่อ ฉันจึงถามเขาว่ามีอะไรที่อยากเล่าให้ฟังอีกไหม

สมหมายเงยบแล้วส่ายหัว “ไม่มีครับ”

ฉันดูปฏิบัติการทำทาง ของสมหมายแล้ว เขาคงไม่พร้อมที่จะพูดคุยกันต่อ ฉันจึงขอตัวกลับ ก่อนที่จะกลับฉันไม่ลืมที่จะกำชับเรื่องการกินยา ทั้งยาเบาหวานและยาวันโรค และถามเรื่องนัดครั้งต่อไปว่าเมื่อไหร่

“วันที่ 24 ตุลาคม ครับ” เขาตอบพร้อมหันไปค้นหาใบนัดมายื่นให้ฉันดู

ฉันหยิบมาดู พร้อมกำชับให้เขามาตามนัดแล้วเดินทางกลับมาที่โรงพยาบาล

ปัญหาเรื้อรังจากการดูแลสมหมายถูกนำเข้าหารือกับทีมงานอีกครั้ง ซึ่งก็ได้รับทั้งกำลังใจและคำแนะนำจากเพื่อนร่วมงานให้ฉันดึงครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้สมหมายได้คิดว่าตนเองยังมีคุณค่า มีศักยภาพ และเกิดความรู้สึกว่าตนไม่ได้เป็นภาระของใคร

ความหวังของฉันค่อย ๆ เบ่งบานขึ้นมามากขึ้นหลังจากเริ่มห่อเหี่ยวไปพักใหญ่

แต่การเดินหน้าต่อด้วยการพูดคุยกับญาติ ๆ ของสมหมายหลายคน ทั้ง ลุงชัย พี่ชายคนโตของสมหมาย และ บอล กับ นิด หลานของสมหมาย ก็พบว่าความคิดที่จะให้ญาติ ๆ ช่วยเหลือสมหมายคงเป็นเรื่องยาก เพราะทุกคนต่างก็ได้พยายามให้ความช่วยเหลือสมหมายในหลาย ๆ ทางแล้ว แต่สมหมายก็ไม่เคยเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเลย

“เวลาบอกมันมันก็ไม่ฟัง มันเถียงว่าอย่ามายุ่งกับผม ชีวิตของผม ... มันบอกว่ามันไม่ มีเงิน มันก็มาหาผม หาบอลหรือนิด ลูกสาวผม มาขอเงิน ผมก็ให้ หลานก็ให้ ได้ไปก็เอาไปเล่นไปกินหมด บอกให้ไปโรงพยาบาล ไปรับยา มันก็รับปากแต่พอได้เงินไปก็ไร้หายไปเลย บางครั้งมันก็ไปเชื่อเหล่า ไร้ พอมากเข้าเจ้าของร้านเขาก็มาบอกผม ผมก็จ่ายให้ แต่ทำบ่อยครั้งเข้าผมเลยไม่จ่ายให้แล้ว

ปล่อยให้มันตายไปซะหมด ไม่ต้องไปสนใจมัน” ลุงชัยกล่าวสรุปด้วยอารมณ์เหลืออด

ฟังแล้วฉันก็รู้สึกสงสารสมหมายจับใจ ดูแล้วญาติ ๆ คงเอือมระอา ไม่อยากที่จะรับสมหมายไป เป็นภาระของพวกเขามากต่อไป สมหมายเองก็คงรับรู้ความรู้สึกอย่างนี้ของญาติ ๆ ความคิดที่จะต่อสู้ หรือใช้ชีวิตให้ดีขึ้นจึงมีอยู่น้อยเต็มที

ฉันคิดจะไปหาครูสำเร็จเพื่อขอร้องให้แกช่วยดูสมหมายอีกครั้ง ก็แต่ได้แค่คิดเท่านั้น เพราะ ครูสำเร็จ มีงานมาก ได้แต่ฝาก “พี่รอง” ที่ร่วมงานกัน ให้ช่วยพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องของสมหมายกับครู สำเร็จด้วย ต่อมาครูสำเร็จก็บอกผ่านพี่รองว่าขอขอบคุณที่เป็นห่วง ถ้ามีโอกาสจะชวนมาร่วมรับประทานอาหารด้วย

เมื่อฉันได้ยินดังนั้น ความหวังของฉันที่รีบหรือจนแทบจะวูบดับลงแล้วก็กลับลุกโชนขึ้นมาอีกครั้ง ถึงยังไม่ได้คุยกับครูสำเร็จแต่ฉันก็ยังคงไปเยี่ยมสมหมายเป็นประจำ แต่ก็มีบ่อย ๆ ที่ไปแล้วไม่พบตัว

ฉันสังเกตเห็นว่านอกจากแคร่ที่บ้านแล้ว สมหมายยังมีแคร่อีกตัวหนึ่งที่เขาชอบไปนั่งเล่น นั่นคือ แคร่ใต้ต้นขนุนของบ้าน ตาชาลี ซึ่งเป็นบ้านที่เขาชอบไปเป็นประจำ หน้าบ้านของตาชาลีมีต้นขนุนสูงแผ่ กิ่งก้านใหญ่ ที่ลำต้นมีลูกขนุนขนาดเล็ก ๆ ห้อยเป็นพวงอยู่หลายพวง แคร่ตัวโปรดของสมหมายตั้งอยู่ใต้ ต้นขนุนลูกตกต้นนี้เอง และด้วยเหตุนี้ ตาชาลีจึงเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่ฉันเข้าไปขอร้องให้ช่วยเตือนสม หมายให้ดูแลตัวเองให้ดี ๆ ทั้งเรื่องเลิกเหล้าและเรื่องกินยาให้ตรงเวลาและสม่ำเสมอ

มีช่วงหนึ่งที่ฉันติดภาระงานอย่างอื่นไม่ได้ออกหมู่บ้านประมาณครึ่งเดือน แต่ก็ยังติดตามข่าวสม หมายจากหมอก้อยและพี่อ้อย ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมงาน ว่าสมหมายได้มาตรวจตามนัดหรือเปล่า ทั้งสองคน ต่างพูดเป็นเสียงเดียวด้วยคำตอบเดิม ๆ ว่า ไม่เห็นเลย วันหนึ่งฉันจึงชวนหมอก้อยไปเยี่ยมสมหมายที่ บ้านตามเคย และสมหมายเองก็ยังคงเป็นสมหมายคนเดิม ที่ไม่ดูแลตัวเอง ไม่ล้างแผล ไม่กินยาตามที่ กำหนด มีขวดเหล้าไม่ห่างตัว และนอนอยู่บนแคร่ตัวเดิม ความเปลี่ยนแปลงบนตัวเขาที่ฉันพอทำให้ได้ก็ คือจัดการทำแผล ซึ่งก็ทำไปโดยไม่ได้รังเกียจและยังคงกำชับสมหมายให้พยายามดูแลตัวเอง

คำตอบจากสมหมายก็ยังคงเหมือนเช่นทุกครั้ง นั่นคือ เขารับปากว่าจะทำตาม

เช้าวันหนึ่งในขณะที่ฉันกำลังนั่งรถไปทำงาน ก็ได้ยินวิทยุกำลังเล่าเรื่องชายชราคนหนึ่งชื่อ “ปู่ เย็น” แกอาศัยอยู่ในเรือ ใช้ชีวิตอย่างสมถะ เรียบง่าย ยืนหยัดเลี้ยงชีพด้วยตนเอง โดยตั้งเป้าหมายใน ชีวิตว่าถ้าเก็บเงินได้ 10,000 บาท แล้วจะหยุดหาปลาแล้วขึ้นฝั่ง

พอช่วงบ่ายฉันได้ออกเยี่ยมสมหมาย ฉันคิดถึงเรื่องของปู่เย็นจึงเล่าให้สมหมายฟัง แล้วถามสม หมายว่า “เคยตั้งเป้าหมายอะไรในชีวิตมั๊ย”

“เคยครับ”

“ตั้งว่ายังไง บอกได้ไหม”

สมหมายนั่งคิดอยู่นาน

“เอาไว้วันหลังผมจะเล่าให้ฟัง” เขาเอ่ยในที่สุด

สัปดาห์ต่อมา ขณะที่ซีรทมอเตอร์ไซค์ออกเยี่ยมบ้าน ฉันก็ผ่านบ้านสมหมาย เขากำลังนอนที่แคร่ตัวเดิม ขาห้อยลง สวมกางเกงยีนส์ตัวซิด ไม่สวมเสื้อ ดูท่าทางเหมือนคนเมาที่กำลังหลับ ฉันจึงไม่เข้าไป ซีรกละเลาะไปทำแผลให้ยายกองซึ่งเป็นคนไข้ในความดูแลอีกคนจนเสร็จเรียบร้อย ขากลับ ฉันแวะมาที่หน้าบ้านสมหมายอีกครั้งหนึ่ง เพื่อว่าเขาจะตื่น แต่สมหมายก็ยังอยู่ในสภาพเดิม ฉันจึงตัดสินใจซีรรถกลับมาทำงานต่อที่โรงพยาบาล

คำวันเดียวกันนั่นเอง ขณะที่ฉันกำลังนั่งรับประทานอาหารเช้าอยู่กับครอบครัว พี่อ้อยโทรศัพท์มาหาด้วยเสียงตกใจ

“น้าน้อย สมหมายตายแล้วนะ”

ฉันรู้สึกเย็นวาบไปทั้งตัว

“เขาเป็นอะไรตายหรือพี่”

“พี่ก็ไม่รู้เหมือนกัน ตายตั้งแต่ตอนไหนก็ไม่มีใครเห็น จนกระทั่งครูสำเร็จกลับมาจากตลาดพบเข้า ตัวก็แข็งแล้ว” ฉันนั่งอึ้ง แต่หูยังได้ยินเสียงพี่อ้อยอยู่

“พรุ่งนี้เขาจะเผาแล้ว ไปงานศพด้วยกันนะ”

“ค่ะ” ฉันรับปากอย่างงง ๆ

บ่ายวันรุ่งขึ้น ฉันและพี่อ้อยไปร่วมงานศพสมหมาย ฉันสังเกตว่ามีคนมาร่วมงานมากพอสมควร ถึงแม้ว่าญาติ ๆ จะไม่ร้องไห้ร้องไห้กับการจากไปของสมหมาย แต่บรรยากาศของงานศพก็ทำให้ทุกคนมีสีหน้าเศร้าโศก และบรรดาหลาน ๆ ที่เป็นผู้ชายก็ได้บวชจูงโลงศพของสมหมายให้ตามความเชื่อของชาวบ้านแถวนี้ที่ว่าถ้าพระสงฆ์จูงโลงศพแล้วผู้ตายจะได้ขึ้นสวรรค์

ฉันไปวางดอกไม้จันทร์และไหว้ที่หน้าศพของสมหมาย ภาวนาขอให้เขาไปสู่สุคติ ขณะเดียวกันในใจยังคิดวนเวียนอยู่กับปริศนาที่สมหมายฝากทิ้งเมื่อคุยกันครั้งสุดท้ายถึงเรื่องเป้าหมายชีวิตของเขา

สมหมายตั้งเป้าหมายอะไรไว้ในชีวิต? ความคิดของฉันล่องลอยอยู่เบื้องหน้าคว้นจากเชิงตะกอนที่ทอดตัวขึ้นสู่ฟากฟ้า

ในการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังรายนี้ทำให้ฉันได้เรียนรู้อะไรหลายอย่าง มันไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคน ๆ หนึ่ง ซึ่งบางครั้งอาจต้องใช้เวลาเกือบก่อนชีวิต ดังเช่นกรณีของสมหมาย แต่ถึงอย่างไรพวกเขาก็ไม่ท้อท้ง เพราะเห็นเขาเป็นมนุษย์คนหนึ่งเหมือนเรา

ไม่ใช่ทุกครั้งที่ทำงานอย่างตั้งใจอย่างเต็มที่ แล้วงานจะสำเร็จ

แต่ในความไม่สำเร็จนั้นก็ทำให้เรียนรู้ และมองเห็นโลกด้วยความเป็นจริงที่มากขึ้น โลกที่มีทั้งรสหวานของความสำเร็จ และรสขมของความล้มเหลว ให้เราต้องลิ้มลองรสชาติเหล่านั้นไป

สิ่งสำคัญคือการรักษาความมุ่งมั่นและกำลังใจของตัวเองที่จะเรียนรู้และทำงานต่อไปไม่ให้ทอดทิ้งไปกับความยากของงาน และความไม่สำเร็จที่เกิดขึ้น

เพื่อทำหน้าที่ดูแลเพื่อนมนุษย์คนอื่น ๆ ที่ยังอยู่ และต้องการการดูแลจากเจ้าหน้าที่หน่วยบริการปฐมภูมิอย่างฉัน